

sammen. Det er min Overbevisning, at først efter Valgene kan der blive Tale om en ny Tid, og dernæst er det min Overbevisning, at naar vi have haft Valgene, og Dømmen er falden over Forliget, vil Venstre her inde komme til at træde op paa en noget anden Maade, og navnlig komme til at arbejde paa at bygge fra Roden op det Parti, som er blevet ødelagt i de senere Aar, og som grundig blev ødelagt her ved Forliget den 1ste April 1894. Det Nederlag, vi da led, var efter min Mening ikke alene et fagligt og ogsaa et konstitutionelt Nederlag, men vi led ogsaa Nederlag derved, at Befolkningen fik ligesom en Udmygelse over sig og er bleven slappet i mange Retninger og modløs i mange Retninger. Det maa vi huske paa, og derfor tror jeg, at naar vi samles igen efter Valget, saa ligger der et stort Arbejde for, saa maa vi igen begynde forfra paa bar Bund, og da tror jeg, at Venstre vil komme til at tage Reformerne frem, men det vil blive et brydsomt Arbejde. Stulle vi tage Reformerne frem, saa er der Krav nok til os. Jeg kan nævne nogle af de samme, som bleve nævnte før: Skattelovgivningen, Toldlovgivningen; jeg kan ogsaa nævne Skole- og Kirkespørgsmaalet og Reformer for de smaa i Samfundet, for Landarbejderne f. Eks.; det er Reformer, som Venstre vil komme til at tage op og gøre et Arbejde paa. Siden jeg nu nævner Landarbejderne, kunde jeg have lyst til at rette et Spørgsmaal til Ministeriet, som jeg vel navnlig maa rette til Finansministeren, og som jeg meget gerne ønsker at saa besvaret, og det er dette: Kunde der ikke være Grund til, at Staten forsøgsvis anvendte nogle af sine Gaarde eller i alt Fald en enkelt af sine Ejendomme til Fordel for Landarbejderne. Vi have jo saadanne Landejendomme, vi kende dem meget godt; der er Nordruplund og Mørup, der er Trollesmønde, Faurholm og flere. Der er jo i vor Tid megen Tale om, at Landarbejderne burde have Ford i Statskassen. Der er ogsaa Tale om, at Landarbejderne burde have saadanne Husløbder samlede, at de kunde have Sælledrift, en Slags Andelsdrift. Men at gennemføre alt saadant ved Lovgivning pludselig og paa en Gang tror jeg næppe vil være lykkeligt. Jeg tror, at forud for Gennemførelsen af den Slags Ting burde der rettest gaa Forsøg, ligesom der ogsaa i sin Tid gik Forsøg forud for de store Landboreformer, som da bleve gennemførte. Derfor kunde jeg have lyst til at høre af Ministeriet, om der ikke kunde være nogen Grund til, at Staten paa en af sine Ejendomme gjorde et saadant

Forsøg. Derigennem samler man Erfaring, og Erfaringen er jo en god Læremester for os alle sammen. Men skal Reformarbejdet saaledes tages op paa bar Bund, og skal det gøres med nogen Nytte, maa det være klart, at der ogsaa vil komme Stridigheder frem. Vi maa være klare over, at Forsatningskampen undgaa vi ikke i Sængden. Vi behøve ikke at ivre eller jage efter at komme ind i Forsatningskampen paa ny; den skal nok melde sig af sig selv.

Saaledes tror jeg, at Venstres Stilling bliver. Men saa bliver der fra anden Side, fra moderat Side, sagt: Sa vel, naar de oven paa et saadant Valg ville tage Reformkampen op og gennemføre Reformer, saa ville de ikke stort andet, end vi ville, og hvorfor saa kæmpe saa meget imod os? Dertil svarer jeg: En saadant Reformpolitik bliver ikke den samme som den, de moderate have ført, og hvorledes have de ført hele den Forhandlingspolitik, som de nu have ført i de sidste Aar, og hvorledes have de navnlig ført den i den sidste Samling? De have ført den paa den Maade, at Resultaterne er bragte til Veje andetsteds end netop her, og at hemmelige Forhandlinger have været ledende i hele deres Arbejde. Saa vidt er det gaaet, at naar man i Udvalget havde enedes om et Resultat og troede, at alle Parter havde været enige, baade Højre, Venstre og moderate, saa at det var i bedste Orden, kunde man saa Bested om, at et andet Medlem havde talt med Landstinget, og at nu skulde det hele forandres igen. Saadanne Forhandlinger vil Venstre sikkert ikke være med til at føre i Fremtiden. (Dalsgaard: Jo, de 15). Sa, det maa det ærede Medlem jo kende, hvorvidt de 15 ville følge denne Politik; men jeg tror, at naar en af de femtens Repræsentanter faar Ordet, vil han benægte det. Jeg mener nu, at det ærede Medlem og hans Meningsfæller ville følge den Politik, det tvivler jeg ikke paa; men en saadan Politik vil Venstre ikke føre i Fremtiden. Derfor bliver der Forskel paa de moderates Reformpolitik og vor Reformpolitik i Fremtiden, og den Forskel vil ogsaa tydeligt blive lagt frem for Vælgerne, naar de skulle gøre deres Dom gældende desangaaende. Der er ogsaa en anden Forskel, som bestaar deri, at den Politik, som de Herrer have ført, og som kulminerede i Forliget, have de ført rent i Strid med Valgdagen, og jeg vil haabe og tro, at Venstre i Fremtiden som hidtil vil holde sig Valgdagen strengt efterretlig, saaledes at de altid staa i nøjeste Overensstemmelse med Valgdagen, saa at de ikke byde deres Vælgere sligt, som